

26.35x33.21	1/4	8 עמוד	שבת - ראשון	12/2015	50976193-0
קונסרבטיביסטהתנועה המסורתיתתנועה הקונסרבטיבית - 24180					

"עדיף קונסרבטיבי על חילוני"

הפגישה הזו ואני חושש מאוד שלא. וראי שכשאתה מדבר בפני ציבור כללי לא תשאל אם כל אחד בקהל הוא אורתודוקסי, אבל לדבר מראש עם קהל מסומן ולהכיר בו וברוכו, כאשר דרך זו מרחיקה את היהודים מדרכה של ישראל - זה אסור", הוסיף הרב הראשי. בנט בתגובה מתח ביקורת נוקבת על הרב הראשי בטוויטר: "נאמרו היום רברים שאסור שייאמרו על ידי מנהיג ציבור בכיר בישראל. קירוב יהודי העולם היא משימה קיומית לעם היהודי. אמשיך בכך".

יש שייאמרו כי יש כאן שינוי מגמה ביחס של הממשל לקונסרבטיבים ולאורתודוקסים בישראל; נפתלי בנט היה בקדנציה הקודמת שר הדתות הראשון שנפגש עם כנסת הדבנים של התנועה הקונסרבטיבית, ואילו כיום, כשר החינוך ושר התפוצות, הוא הרחיק לכת וביקר במוסדותיהם בארה"ב, ואף ביקש לעודד את הנושא בישראל. במקביל, בנט מקדם יוזמת ענק בהיקף של מאות מיליוני דולרים שתכליתה לעודד את הזהות היהודית של יהודי התפוצות, כאשר הכוונה היא להשקיע בקהלים המרוחקים יותר. בתנועה המסורתית בישראל יודעים לספר אמנם כי בעבר נפגש יו"ר המפד"ל זבולון המר צמח, אך היה זה "בחדרי חדרים". הם מרוצים מאוד מתפקודו של בנט.

המגמה לא נעצרת כאן: ראש הממשלה בנימין נתניהו הבטיח לפני כחודש בכנס הפדרציות היהודיות בווינגטון: "כל היהודים יוכלו להרגיש בבית בישראל - יהודים רפורמים, יהודים קונסרבטיבים, יהודים אורתודוקסים. כל היהודים". עוד אמר כי לאחרונה "הוקם שולחן עגול, בראשות מזכיר הממשלה, שיטפל בדאגותיהם של זרמי היהדות השונים בישראל. כעת, בפעם הראשונה, ממשלת ישראל מצטרפת לסוכנות היהודית בהשקעה בחיזוק קהילות רפורמיות

מאז שמונה יו"ר הבית היהודי נפתלי בנט לשר החינוך אהנו רגילים לראות כמה פעמים בשבוע צילומים של השר יושב עם תלמידים בגובה העיניים, אך ביקור אחר בבית ספר מעבר לים גרם לסערה של ממש. בסרטון שהעלה לרשת לפני כשבועיים נראה בנט יושב על הרצפה עם תלמידי בית הספר היהודי-קונסרבטיבי סלומון שכטר בניו יורק, כשהם שרים "השיבני ואשובה אל הארץ הטובה". בנט, המשמש גם שר התפוצות זו הקדנציה השנייה, צייץ: "כמה אהבת הארץ, כמה אהבת יהדות". הביקור תמים לכאורה. הרי שרים בממשלת ישראל ביקרו לא פעם במוסדות קונסרבטיביים. אך בנט הוא יו"ר המפלגה הרתית-לאומית, חובש כיפה סרוגה, ורבים ממצביעיו ורבנים מרקעים שונים ביקרו אותו על כך.

בנט מצידו לא נשאר חייב, והגיב לביקורת שנמתחה עליו ברשת: "נו, באמת. מיליוני יהודים מתבוללים. אסון בקנה מדה היסטורי. האם אתם רוצים לוותר עליהם? אחבק כל יהודי. זוהי חובתנו". כך, בקרב הקהילה היהודית-אמריקנית הפך פתאום מנהיג הימין הרתי לכוכב נערץ. מנהיגי הקהילה החמיאו לו על שביקר במוסד למרות הכיפה הסרוגה, למרות הביקורת, והעיתונות היהודית הקדישה לכך כמה וכמה כתבות וטורים.

מרחיק יהודים ממסורת

הרב הראשי לישראל, הרב דוד לאו, התראיין ברדיו "קול חי" בעקבות הביקור ואמר: "אם השר בנט היה שואל לדעת הייתי אומר לו בפירוש שהוא לא יכול ללכת למקום שבו החינוך מרחיק יהודים ממסורת, מהעבר ומהעתיד של העם היהודי. צריך לשאול את בנט אם הוא התייעץ עם רב לפני

ביקורו של שר החינוך נפתלי בנט בבית ספר יהודי-קונסרבטיבי בניו יורק הצית שוב את הדיון על יחס ההנהגה האורתודוקסית לזרם זה. בעוד הרב הראשי, ועמו זרם מרכזי בהנהגה הרבנית, מתנגדים לכל קשר, הרב ישראל רוזן קובע שעדיף להתפלל בבית כנסת רפורמי וקונסרבטיבי מאשר לא להתפלל כלל

צביקה קליין

12.62x32.9	2/4	9	עמוד	מקור ראשון - שבת	12/2015	50976208-7
קונטרבטיביסיהתנועה המסורתיתתנועה הקונטרבטיבית - 24180						

"החילוניים מתבוללים הרבה יותר מהקונטרבטיבים".
הכנסת ספר תורה של
הקהילה הקונטרבטיבית
באדגנטינה

צילום: התנועה המסורתית

הקונטרבטיבים אלה הם האנשים

וקונטרבטיביות בתוך ישראל". בתנועה הקונטרבטיבית ובתנועה הרפורמית אומרים כי מדובר בחידוש של ממש, וכי הם לא מכירים התייחסות שכזו מאז הקמת המדינה.

נשיא המדינה ראובן (רובי) ריבלין התבטא בעבר בצורה ביקורתית מאוד נגד התנועה הרפורמית ואף אמר בריאיון כי "מדובר בעבודת אלילים, לא ביהדות". לאחר שביקר במוסדות רפורמיים אמר: "עד עכשיו חשבתי שהרפורמים הם זרם ביהדות, אבל אחרי ביקור בשניים מבתי הכנסת שלהם אני משוכנע שמדובר בדת חדשה לגמרי, בלי כל קשר ליהדות". אך מאז עבר ריבלין כנראה דרך ארוכה: הוא אירח בבית הנשיא בקיץ האחרון אירוע לימוד לכבוד ט' באב שבו השתתפו רבנים משלושת הזרמים, ואף השתתף בהדלקת נרות חגיגת בכית הלבן, שבה הדליקה את הנרות רבה רפורמית.

זאת לא לגיטימציה

אחד הקולות המפתיעים ביחסו לתנועות הליברליות הוא הרב ישראל רוזן, מייסד מנהל הגידור המשמש ראש מכון צומת לענייני הלכה וטכנולוגיה וראש מערכת השנתון ההלכתי "תחומין". "כששואלים אותי מה עדיף, להיות חילוני או קונטרבטיבי, בעיניי אין שאלה", הוא אומר. "אם יבוא אדם ויגיד: 'אני רוצה ללכת לבית כנסת רפורמי, אחרת לא אלך לאף בית כנסת - ברור לי שדווקא רבנים יגידו לו: אל תלך בכלל. אני אגיד לו שילך לבית הכנסת הרפורמי, ובוודאי לזה הקונטרבטיבי'". עוד אומר הרב רוזן כי "מבחינתי שילך לשם ושלא ישב בבית וידאה טלוויזיה. ברור לי שההכרזה הזאת לא מקובלת על רוב הרבנים, אבל אני דבק בה, ולא רק על רקע ביקורו של שר החינוך נפתלי בנט.

"יכולתי להבין אילו רב אורתודוקסי כגון הרב דוד לאו היה מעדיף שלא לדבר מול תלמידים בבית ספר קונטרבטיבי", אומר הרב רוזן, "אך אני מוכן להתווכח עם ההחלטה הזו. אם רב ראשי נפגש עם האפיפיור, אז למה לא להיפגש עם קונטרבטיבי? אני לא מתרגש מהחששות מפני לגיטימציה. כרגע ששר הכלכלה מאשר פרויקט שיש בו עבודה בשבת, או ששר התיירות נותן חסות לאירוע שמתקיים בשבת - האם נתתי לגיטימציה לחילול שבת? אני לא חושב".

ביחס לבנט הוא מסביר כי "לא מדובר בדמות רבנית, אלא בשד החינוך של מדינת ישראל, בלי קשר לכך אם הוא חובש כיפה או לא. הרב לאו שאל אם התייעץ ברב לפני שביקר שם. בעיניי הוא לא צריך לשאול רב, כי בתור שר החינוך הוא דמות ייצוגית, איש ציבור. זה לא שלילי להיפגש עם זרמים אחרים. אם הוא למשל היה מבקר במוסד חילוני, שבו לומדים קצת יהדות, והיה משבח אותם על כך, האם הוא נותן לגיטימציה ליהדות החילונית? ברור שלא. לא צריך לצפות מאישיות ציבורית להתנהג כמו רב. אגב, אני מצפה להתנהגות דומה גם ממפכ"ל המשטרה וגם מראש המוסד ששניהם אנשים דתיים".

הרב רוזן ממשיך וטוען כי "כל המאבק של האורתודוקסיה מול הרפורמים והקונטרבטיבים הוא ישן. בסך הכול היום ממחזרים את הנושא. הרי הוא לא על שולחן הדיונים הציבורי שלנו. למה לעודד אותו מחדש? החילונים יותר גרועים מהרפורמים. האם מישהו ידמיין לרגע ששר החינוך לא יגיע לוועידת איפא"ק בגלל שיש שם הרבה חילונים שנסותיהם אולי אינן יהודיות? בוודאי שלא. המאבק התיאולוגי בין האורתודוקסיה לבין התנועות הלא אורתודוקסיות הוא פאסה. הוא לא לב העניין. הרב דוד לאו שם דגש על ההתבוללות, אך החילוניים מתבוללים הרבה יותר מהקונטרבטיבים בארה"ב".

הרב רוזן מדגיש כי הוא אינו קורא לתת לקונטרבטיבים מעמד בישראל. "בישראל המציאות אחרת מאשר בארה"ב. לא הייתי

26.66x26	3/4	עמוד 10	שבת - מקור ראשון	12/2015	50976227-8
קונטרבטיביסיהתנועה המסורתיתתנועה הקונטרבטיבית - 24180					

<<<

צילום: יונתן זינדל, 90 ש"א

”הרב שמואל אליהו: הרפורמים והקונטרבטיבים ממיטים שואה רוחנית על העם היהודי ואסור בשום אופן לחזק אותם או לבקר במוסדותיהם. הם גורמים להתבוללות במספרים גבוהים מאוד

או הקונטרבטיבי הוא לפעמים התחנה האחרונה שאפשר לעצור בה יהודי לפני שהוא מתבולל, נעלם. בנוסף לכך, כיום התנועות האלה רוצות לחזק את הקשר שלהן עם ישראל, ומכירות בה.

”הרבנים צריכים ללמוד את המציאות יותר טוב. הרי גם באורתודוקסיה יש חזרה בשאלה וחזרה בתשובה במשך דורות רבים. אלה שכמעט נעלמו או התבוללו – אם יש אפשרות לגרום להם להישאר חלק מהעם היהודי, זה חשוב מאוד.”

שרנסקי מבקש להעביר מסר גם לחברי הכנסת: “אני אומר כל הזמן לפוליטיקאים שלנו – אם מדינת ישראל רוצה להיות מדינה של כל יהודי בעולם, אז כל קהילה חייבת להגיש שזה הבית שלה. בנט הגיע בתור שר בישראל, ובעיניי זו חובה של כל פוליטיקאי בישראל לחזק את הקשר עם הקהילות האלה.”

”מצד אחד” אומר שרנסקי, “יש התייחסות מסודרת רק לגורמים אורתודוקסיים. כל מה שלא לפי ההלכה לא יכול להחשב כיהדות. זו עמדה הסטורית ואי אפשר להתווכח איתה. יש גם יחס למדינה: המדינה נותנת את כל הכוח שלה לרבנות הראשית, שהוא מוסד שפועל רק בקהילות הלכה, זאת כאשר יש חלקים גדולים בעם ישראל שלא מנהלים את חייהם על פי ההלכה.”

”איך הוקמו התנועות הרפורמיות והקונטרבטיביות? כל הדעיין שלהם לפני 200 שנה היה איך לחיות בתפוצות כיהודי בבית אבל לא כיהודי בחוץ, יהודי בבית, גרמני בחוץ. יש

בשיחה עם “מקור ראשון” אומר הרב אליהו: “הרפורמים והקונטרבטיבים גרמו וגורמים להתבוללות במספרים גבוהים מאוד. תנועות אלה מסכנות את הקיום של עם ישראל. למולנו לא כולם מאמצים את העמדות שלהם. מסוכן מאוד לתת להם לגטימציה.”

”אין ספק שמדובר באחים שלנו. צריך לקרב אותם, אך צריך להבדיל בין מתן לגטימציה לבין הקירוב שלהם. כששד החינוך מבקר במוסדותיהם זו בעיה. זה סוג של לגטימציה.”

היו שרים שביקרו בעבר במוסדות קונטרבטיבים. הרב אליהו: “אבל בנט מייצג את הציבור הדתי לאומי, אשר מקפיד כברל עצמו מהם. דתי לאומי חרדי יכולים לחיות ביחד, אך פה מדובר כסיפור שונה. הגישה שלהם היא הרסנית, זה לא עוד זרם ביהדות.”

הרב ישראל רוזן טוען כי ביהדות הספרדית לא התפתחו תנועות כאלה כיוון שהקהילות השבילו לקבל גם יהודים שלא שמרו על כל פרטי ההלכה.

”הוא צודק. באירופה היו קהילות נפרדות שמידרו את עצמן, ובעקבות כך התפתח מה שהתפתח. לא מפריע לי בכלל שאנשים שלא שומרים מצוות יגיעו להתפלל איתי בשבת. אני מתפלל עמם בשמחה. הם לא מנסים ליצור דת אחרת. הרפורמים והקונטרבטיבים יצרו דת אחרת, ואותם אני לא מוכן לקבל. היהדות הספרדית לא בידלה אותם, לא עשתה קהילות נפרדות, לא הרחיקה אנשים מבית הכנסת. לא אמרו ‘אתה לא מספיק דתי’ או ‘ש’ לך כובע כזה או אחר’.”

עדיף ללכת לבית כנסת קונטרבטיבי מאשר לא ללכת כלל?

”חס וחלילה. אנחנו מקרבים את כולם, כך זה בגרעינים התודניים ובשאר הקהילות שלנו, כולם עוסקים בקירוב – אבל אסור לתת לקונטרבטיבים לגטימציה.”

מה צריכה להיות העמדה של ממשלת ישראל לקהילות אלה?

”לא לתת לגטימציה לדרמים שמחקו בעבר את מדינת ישראל מהרדאר שלהם. בגלל זה, אגב, אין הרבה קהילות שלהם בארץ. הם מחקו אותנו. זה מנוגד לאידיאולוגיה הבסיסית שלהם. הקהילות האלה בגדו ברעיון של עלייה לארץ ותמיכה בהקמת המדינה.”

כיום חלק נכבד מהקהילות הללו תומכות בישראל ואף מגייסות כספים רבים לטובתנו.

”רובן הגדול בצד המבקר, לא בצד התומך. במקום להיות איתנו, הם מבקרים אותנו. באידיאולוגיה שלהם אין ציונות. כולם אחים שלי, אך באידיאולוגיה יש לי איתם בעיה.”

ומה לגבי קהילות בציונות הדתית כגון “שירה חדשה” והמניינים השוויוניים? הם לדעתך דומים לקונטרבטיבים?

”כל המניינים האלה מקפידים להגיד שהם לא במסגרת ההלכה. השולחן ערוך נגדם, וממה שאני מכיר הם אומרים שהם ‘על גבול ההלכה’.”

דרך של פשרות

מי שמבקש לתת זווית אחרת לויכוח הוא יו”ר הסוכנות היהודית נתן שרנסקי, אשר עוסק בעשרות השנים האחרונות בחיזוק הקשר בין ישראל לאותם זרמים שאינם מוכרים על ידי מדינת ישראל, הן כשר בממשלה והן בתפקידו הנוכחי. למרות החיכוך שיש בינו לבין שד התפוצות בנט, הוא מבקש לתמוך בו, ומציין כי זו לא הפעם הראשונה ששד בישראל מבקר במוסדות שאלה. לדבריו, יש חוסר הכנה בציבור הישראלי בכל הקשור ליהודי התפוצות:

”יש הרבה אנשים בציונות הדתית, גם רבנים, שלא מבינים שהתפקיד של הזרמים האלה בעם היהודי היום הוא לא להרחיק את היהודים מהיהדות. להפך, החינוך הרפורמי

רוצה שייתנו להם מעמד בשירותי הדת, אבל אם יש ביקוש אני לא יכול למנוע זאת.”

ההלכה נגד “שירה חדשה”

יש שיגידו שאין הבדל גדול, אם בכלל, בין בית כנסת קונטרבטיבי לבין מניינים שוויוניים או בית כנסת כמו “שירה חדשה”.

”אני מסכים. זו המציאות שאני קורא במפה בעקבות הפוסט מודרניזם; כל ההגדרות היטשטשו, יש רצף בתחום האמונה והחיים היהודיים מהרפורמים ועד סאטמר. בהחלט יהיו שיגידו שכל המודרן אורתודוקס הם קונטרבטיבים. אחרים יגידו כך על בני ערות המזרח המסורתיים. הרי אחרי התפילה שבה הם מקבלים עלייה הם יוצאים למשחק כדורגל. היהדות הספרדית הצליחה להכיל אותם בתוכה, ובגלל זה לא צמחה שם תנועה קונטרבטיבית. הם יודעים שהם יכולים להתפלל בבית כנסת

’דגיל’, ובמקביל לנהל את חייהם כפי שרצו.

”אני לא רוצה קריטריונים חיצוניים שיגדירו מיהו אורתודוקסי. אם אתה לא לובש ציצית אבל מגדיר עצמך אורתודוקס – זו זכות ההגדרה העצמית שלך. המניינים המשתפים מסדוים על עצמם שהם בגבולות האורתודוקסיה. אני לא מסכים איתם. בכלל, כל החלוקה הזאת מיושנת. אלו הגדרות מהמאה ה-19. כשהייתי צעיר היו שאמרו: ‘כל הקיבוץ הדתי הם רפורמים’, כי הם לא היו תודניים כמו החלק התודני של הציונות הדתית. החרד”לים יגידו שהשוויוניים הם רפורמים כי הנשים בלי כיסוי ראש, והם רואים טלוויזיה. החרדים יגידו שכל החרד”לים הם רפורמים כי הם לא מאמינים ברבי הזה או האחר. זה רק מלמד שמאבדים פרופרציות בהגדרות.”

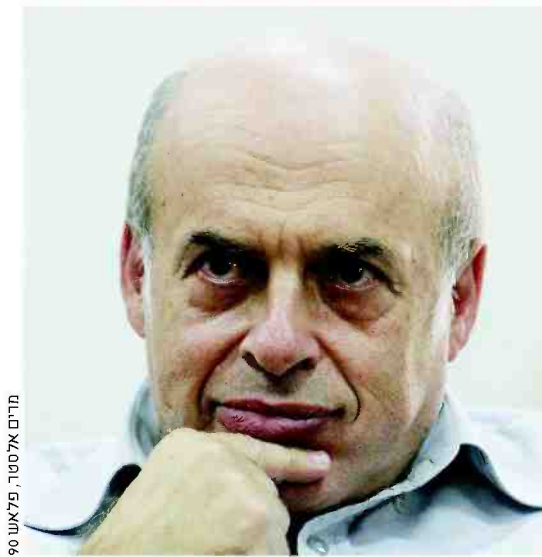
רבה של צפת, הרב שמואל אליהו, הצטרף לדעת הרב לאו ובריאיון לרדיו “גלי ישראל” אמר לפני מספר ימים כי “הרפורמים והקונטרבטיבים ממיטים שואה רוחנית על העם היהודי, ואסור בשום אופן לחזק אותם או לבקר במוסדותיהם.”

הקונטרבטיבים אלה לא יאפשרו

מוצאים מתפקודו של בנט. בניין המרכז האקדמי רוחני של הזרם הקונטרבטיבי (jts), מנהטן צילום: ג'ים אנדרסון

7.96x25.24	4/4	11	עמוד	שבת	מקור ראשון -	12/2015	50976273-9
קונסרבטיביסיהתנועה המסורתיתיהתנועה הקונסרבטיבית - 24180							

מרים אלטור, 90

נתן שרנסקי: בעולם של התבוללות, זו התחנה האחרונה שאפשר לעצור בה יהודי לפני שהוא מתבולל. כיום, בניגוד לעבר, התנועות האלה גם רוצות לחזק את הקשר שלהן עם ישראל, ומכירות בה

שיגידו שזו היתה דרך קלה להתבולל. אין ספק שהיו שרים בעבר שביקרו במוסדות שבאלה, אך דווקא שר במפלגה דתית היה זה שקרא להתייחס אליהם. "הוא ממשיך מסודת של הרבה שרים בישראל שמזמן תומכים. כל הכבוד לו על כך, כי הוא שר דתי ראשון שהולך לבתי ספר רפורמים וקונסרבטיביים. אך מזה שנים רבות לשרים ולראשי ממשלות ברור שאם מדינת ישראל רוצה להיות המדינה של העם היהודי, היא צריכה להיות שם בשבילם. למעשה כל המוסדות של מדינת ישראל, חוץ מכמובן הדכנות הראשית, עובדים עם הקהילות האלה בכל הרמות".

הוא ממשיך ומזכיר כי "אף ראש ממשלה לא היה בולט בהכנה שיש לפתח יחסים הדוקים עם הרפורמים והקונסרבטיביים כמו נתניהו, אבל למרות זאת הבינו שהם חלק מעם ישראל. בממשלה הקודמת פנה אליי נתניהו ויחד הקמנו לראשונה שולחן עגול בין מזכיר הממשלה והסוכנות היהודית לראשי הרמנים בישראל, התחלנו להביא נציגי משרד הפנים לדבר עם מנהיגים של התנועות. כיום הם מקבלים בסביבות שלש מיליון דולר בשנה, ומשרד ראש הממשלה התחייב להכפיל זאת".

שרנסקי מבקש לסיים עם מסר לפוליטיקאים הישראליים "הלוואי שיבינו שהבעיה היא שיש לנו הרבה חוגים שמתחילים להתרחק מאתנו כי הם חושבים שהיהדות זה שחוד ולבן, בלי לחפש דרך של פשדות".